

Т.В. Бочуля, канд. екон. наук, докторант (*ХДУХТ, Харків*)

АПРОКСИМАЦІЯ АСОЦІАТИВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА ОБРАЗІВ ПРИ ФОРМУВАННІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Інформаційно-комунікаційні технології раз і назавжди змінили традиційний устрій світу, забезпечивши суспільству, економіці, культурі перехід у мультимедійну еру, створивши нову цивілізацію, якій притаманні інші категорії та цінності. Нове покоління виступило інноваторами, зрушивши усталені норми і правила, розпочавши становлення економіки, заснованої на технологіях, інформації, комунікаціях, інтелекті. Відповідно виникла потреба управлінської інформації нової якості, якій властиві не лише зрозумілість і надійність, а й забезпечення користувача відомостями для прогнозування, прийняття рішень на перспективу. Планування в сучасній економіці необхідно розширити, а не лише обґрунтовувати зрозумілі тенденції бізнесу, що є звичайною схемою управління та прийняття рішень. Планетарний масштаб агресивної конкуренції у ринковому середовищі передбачає для суб'єктів господарювання вихід із «зони комфорту», тобто перепроєктування діяльності із імплементацією технологічних рішень і науково-інтелектуальних проєктів, генеруючи принципово нові патерни сценаріїв розвитку.

Шаблони організаційних й інформаційних моделей сучасних підприємств не в повній мірі відповідають реаліям інформаційної парадигми економіки та поведінкової теорії, яка активно залучається до налагодження розвитку підприємницьких структур. Потреби бізнесу формуються під впливом часового та просторового контексту внутрішнього й зовнішнього середовища, у чому спостерігається прагнення новизни. Неоднозначно для розвитку діяльності підприємства оцінюються самоорганізація, самоуправління, що визначаються або як безумовна перевага для розширення ключових компетенцій, або як загроза існуванню бізнесу. Єдине, в чому збігаються думки, – це їх реальність в управлінській архітектоніці, що регулюється проактивною реакцією на тенденції розвитку економіки.

Зміни умов господарювання стали звичайним явищем для підприємств, які пристосовуються до турбулентного економічного середовища через розробку гіпотез, приймаючи рішення на перспективу. Якість рішення визначає можливість переходу підприємства на нову фазу життєвого циклу, тому його прийняття має забезпечуватись розширеною інформацією.

Формування управлінської інформації регулюється вимогами не лише формальних інститутів. Процеси обробки, передачі та зберігання даних здійснюються на основі прийнятих алгоритмів, визначених типом поведінки, який відповідає організаційній моделі підприємства. Рациональність при формуванні інформації поступається інновативності, що дозволяє розширити діапазон варіантів із попередньою оцінкою очікуваних результатів й імовірних ризиків. Відповідно інновативно розвинуте обліково-аналітичне забезпечення управління сприяє отриманню багатоаспектних відомостей про середовище існування підприємства, що формуються через оцінку не стільки фактів, скільки самої ситуації. Для того, щоб уникнути стереотипного інформаційного результату, обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством доцільно формувати через асоціативні образи, що розкривають явні та приховані економічні й інформаційні зв'язки суб'єкта господарювання із зовнішнім середовищем. Побудова архітектури асоціативних зв'язків при формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління здійснюється на основі визначення імітаційних образів, пов'язаних із середовищем існування підприємства, які можна інформаційно оформити та інтегрувати в процес обробки, передачі та зберігання даних. До кожної асоціації застосовується декомпозиція чинників, причин, тенденцій, властивостей, ознак, що дозволяє розширити діапазон дослідження діяльності суб'єкта господарювання, виявити раніше не визначені можливості, ризики і потенціал розвитку. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством сприяє переходу на новий рубіж проблеми, ідеї, завдання щодо генерування багатоаспектної інформації за мультицільовими запитами користувачів.

Використання імітаційних образів і асоціацій при формуванні управлінської інформації на порядок відрізняється від традиційної роботи з базою даних, моноваріантною обробкою інформації й узагальненням шаблонного результату. Організація асоціативних зв'язків дозволяє своєчасно виявити суть ситуації (проблеми), що склалась, та одночасно охопити спектр рішень з оцінкою їх переваг і недоліків. Формування імітаційних образів дозволяє оцінити діяльність підприємства в новому ракурсі, відкривши нові можливості для інформаційного забезпечення управління.

Асоціативні образи та зв'язки при формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління не завжди сприймаються однозначно, проте їх ефективність доведена підприємствами-новаторами, які ризикнули змінити усталені традиції.